

**Apvienoto Nāciju
Organizācijas Pārtikas un
lauksaimniecības organizācija**

**Starptautiskā augu
aizsardzības konvencija**

Audits fitosanitārijas kontekstā

Sagatavojis Starptautiskās augu aizsardzības
konvencijas (*IPPC*) sekretariāts

Šī lapa ir ar nolūku atstāta neaizpildīta.

FPSS Nr. 47

Audits fitosanitārijas kontekstā

Sagatavojis Starptautiskās augu aizsardzības
konvencijas (*IPPC*) sekretariāts
Pieņemts 2022. gadā; publicēts 2022. gadā

© *FAO* 2022

Norādīt šādu atsauci:

IPPC sekretariāts. 2022. *Audits fitosanitārijas kontekstā*. Fitosanitāro pasākumu starptautiskais standarts Nr. 47. Roma. *FAO* Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas sekretariāta vārdā.

Šajā informatīvajā materiālā izmantotie apzīmējumi un informācijas atspoguļojums nepauž Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (*FAO*) viedokli attiecībā uz valstu, teritoriju, pilsētu, apgabalu vai to pārvaldes iestāžu juridisko vai attīstības statusu vai to robežām. Konkrētu uzņēmumu vai ražotāju produktu (neatkarīgi no tā, vai šie produkti ir vai nav patentēti) pieminēšana nenozīmē, ka *FAO* tos apstiprina vai iesaka, dodot tiem priekšroku salīdzinājumā ar citiem līdzīgiem produktiem, kas nav pieminēti.

Šajā informatīvajā materiālā ir pausti autora(-u) uzskati, kas var neatbilst *FAO* uzskatiem vai politikai.

© *FAO*, 2022

Dažas tiesības paturētas. Šis darbs ir pieejams saskaņā ar “Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO” licenci (*CC BY-NC-SA 3.0 IGO*; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/legalcode>).

Licences noteikumi paredz, ka šo darbu var kopēt, izplatīt un pielāgot nekomerciāliem mērķiem, ja vien tas tiek precīzi citēts. Izmantojot šo darbu, nedrīkst iekļaut norādes, ka *FAO* atbalsta konkrētu organizāciju, produktus vai pakalpojumus. Nav atļauts izmantot *FAO* logotipu. Ja darbs tiek pielāgots, tam jābūt licencētam saskaņā ar to pašu licenci vai *Creative Commons* līdzvērtīgu licenci. Ja šis darbs tiek tulkots, nepieciešamajai atsaucei jāpievieno šāda atruna: “Šo tulkojumu nav sagatavojuši ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*). *FAO* nav atbildīga par šā tulkojuma saturu vai precizitāti. Autentiskais izdevums ir oriģināls angļu valodā.”

Strīdi, kuri radušies saistībā ar licenci un kurus nevar atrisināt, panākot mierizlīgumu, tiks risināti, izmantojot starpniecību un šķīrējtiesu, kā aprakstīts licences 8. pantā, ja vien šeit nav noteikts citādi. Piemērojamie starpniecības noteikumi ir Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas starpniecības noteikumi www.wipo.int/amc/en/mediation/rules, un jebkurš process šķīrējtiesā notiks saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskās tirdzniecības tiesību komisijas (*UNCITRAL*) šķīrējtiesas noteikumiem.

Trešo personu materiāli. Lietotājiem, kuri vēlas atkārtoti izmantot šajā darbā iekļautos materiālus, kas attiecināmi uz trešajām personām, piemēram, tabulas, diagrammas vai attēlus, ir pienākums noskaidrot, vai šādai atkārtotai izmantošanai ir nepieciešama atļauja, un iegūt šādu atļauju no autortiesību subjekta. Jebkuru risku, ka saistībā ar šajā darbā trešajām personām piederoša komponenta autortiesību pārkāpumu tiks iesniegtas pretenzijas, uzņemas tikai lietotājs.

Pārdošana, tiesības un licencēšana. *FAO* informatīvie materiāli ir pieejami *FAO* tīmekļa vietnē (www.fao.org/publications), un tos var iegādāties, rakstot uz e-pasta adresi publications-sales@fao.org. Pieprasījumi komerciālai izmantošanai jāiesniedz vietnē www.fao.org/contact-us/licence-request. Jautājumi par tiesībām un licencēšanu jāsūta uz e-pasta adresi copyright@fao.org.

FPSS pavairošanas gadījumā jānorāda, ka FPSS pašreizējās pieņemtās redakcijas ir iespējams lejupielādēt vietnē www.ippc.int.

Oficiālās atsauces, politikas izstrādes dokumentos vai strīdu novēršanas un izšķiršanas nolūkos var atsaukties vienīgi uz FPSS, kas publicēti vietnē www.ippc.int/en/core-activities/standards-setting/ispms/#614.

Publicēšanas vēsture

Šī nav standarta oficiāla daļa.

04.2016. *CPM-11* pievienoja tematu *Audits fitosanitārijas kontekstā* (2015-003, pēc tam grozīts uz 2015-014).

11.2017. Standartu komiteja (SK) apstiprināja 66. specifikāciju. 06.2019. Ekspertu darba grupa izstrādāja standarta projektu.

04.2020. SK pārskatīja ar "Tiešsaistes komentāru iesniegšanas sistēmas" (*OCS*) starpniecību un apstiprināja pirmajai apspriešanai (*2020_eSC_May_19*).

07.2020. Pirmā apspriešana.

05.2021. SK Nr. 7 pārskatīja un apstiprināja otrajai apspriešanai. 07.2021. Otrā apspriešana.

10.2021. SK pārskatīja ar *OCS* starpniecību.

11.2021. SK pārskatīja un ieteica pieņemšanai *CPM*. 04.2022. *CPM-16* pieņēma standartu.

FPSS NR. 47. 2022. *Audits fitosanitārijas kontekstā*. Roma, *IPPC* sekretariāts, *FAO*.

Publicēšanas vēsture pēdējo reizi atjaunināta: 04.2022.

SATURS

Pieņemšana.....	9
IEVADS	9
Darbības joma	9
Atsauces	9
Definīcijas	9
Prasību izklāsts.....	9
PRIEKŠVĒSTURE	9
IETEKME UZ BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU UN VIDĪ	10
PRASĪBAS.....	10
1. Audita mērķis	10
2. Auditu veidi.....	10
3. Apstākļi, kas var būt par iemeslu auditam	11
4. Funkcijas un pienākumi	11
4.1. Funkcijas	11
4.2. NAAO pienākumi, veicot auditu savā teritorijā.....	11
4.3. NAAO pienākumi, veicot auditu eksportētājvalstī	12
4.4. Auditora pienākumi.....	12
4.4.1. Atsevišķi pienākumi institūcijām, kas ir pilnvarotas veikt auditu.....	12
4.5. Auditējamā pienākumi	13
5. Auditoru atlase	13
6. Auditu biežums	13
7. Interesešu konflikti	13
8. Konfidencialitāte	13
9. Finanšu sadale	14
10. Strīdu izšķiršana	14
11. Audita procesa posmi	14
11.1. Audita plānošana.....	14
11.1.1. Audita plānošana.....	14
11.2. Sagatavošanās auditam.....	15
11.3. Audita veikšana.....	15
11.3.1. Uzsākšana.....	15
11.3.2. Izpilde un novērtēšana.....	15
11.3.3. Pabeigšana un ziņošana.....	16
12. Neatbilstības veidi.....	16
13. Neatbilstības turpmāka pārbaude	17

Pieņemšana

Fitosanitāro pasākumu komisija pieņēma šo standartu sešpadsmitajā sanāksmē 2022. gada aprīlī.

IEVADS

Darbības joma

Šis standarts attiecas uz auditiem fitosanitārijas kontekstā, ko veic nacionālā augu aizsardzības organizācija (NAAO) savā vai kādas citas NAAO teritorijā. Tas arī attiecas uz auditiem, ko veic institūcijas, kuras NAAO ir pilnvarojusi veikt auditus tās vārdā. Šajā standartā uzmanība pievērsta tikai auditu fitosanitārajiem aspektiem. Par vispārējiem auditu aspektiem ir pieejami citi informācijas avoti.

Atsauces

Šajā standartā ir atsauces uz FPSS. FPSS ir pieejami starptautiskajā portālā par fitosanitārajiem jautājumiem (*IPP*): www.ippc.int/core-activities/standards-setting/ispms.

IPPC sekretariāts. 1997. Starptautiskā augu aizsardzības konvencija. Roma, *IPPC sekretariāts, FAO*.

Definīcijas

Šajā standartā izmantotās fitosanitāro terminu definīcijas ir atrodamas FPSS Nr. 5 (*Fitosanitāro terminu glosārijs*).

Prasību izklāsts

Šajā standartā aprakstīts audita darbību mērķis un procedūras fitosanitārijas kontekstā. Tas ietver apstākļus, kas var būt par iemeslu auditam, auditora un auditējamā lomas un pienākumi, kā arī audita plānošanas, sagatavošanas, veikšanas un audita rezultāta ziņošanas procedūras. Apsveramie audita elementi ir atkarīgi no audita veida un tā mērķa, darbības jomas un uzdevumiem.

Šajā standartā sniegti norādījumi par auditoru atlasīšanu, audita biežuma noteikšanu, strīdu izšķiršanu par audita rezultātiem un finanšu sadali starp iesaistītajām pusēm.

PRIEKŠVĒSTURE

Nacionālajām augu aizsardzības organizācijām saskaņā ar *IPPC* ir vairāki pienākumi attiecībā uz darbībām to teritorijā, piemēram, uzraudzība, pārbaude, kaitīgo organismu riska analīžu veikšana, fitosanitāro prasību noteikšana ieviešanai, fitosanitārā sertifikācija, apstrādes kā fitosanitāru pasākumu veikšana vai uzraudzība un personāla mācības. Lai palīdzētu tām efektīvi pildīt šos pienākumus, NAAO arvien vairāk izmanto auditus, lai nodrošinātu pārlicību, ka fitosanitārās sistēmas un procedūras sasniedz to mērķus.

Daudzos pieņemtajos FPSS ir atsauces uz auditiem. Šā standarta mērķis ir sniegt norādījumus NAAO par vienotu pieeju auditiem fitosanitārijas kontekstā.

Audits ir dokumentēts pārbaudes process. Audits fitosanitārijas kontekstā (turpmāk tekstā – audits) ir dokumentēta, sistemātiska fitosanitārās sistēmas vai procedūras pārskatīšana (izvērtēšana), lai novērtētu kontroles līmeni, nodrošinātu, ka tas atbilst auditējošās NAAO (par auditu atbildīgās NAAO) noteiktajām prasībām, un novērtētu, vai sistēma vai procedūra sasniedz paredzētos fitosanitāros mērķus.

Atšķirībā no uzraudzības audits neietver nepārtrauktu darbību novērošanu un pārvaldību, bet gan sniedz atsevišķas fitosanitārās sistēmas, procedūras novērtējumu vai konkrētu sistēmas vai procedūras elementu novērtējumu noteiktā laikā.

Tiek vākti objektīvi pierādījumi par to, vai fitosanitārās sistēmas vai procedūras rezultāti atbilst attiecīgajām auditējošo NAAO prasībām un vai šīs prasības tiek efektīvi īstenotas fitosanitāro mērķu sasniegšanai.

IETEKME UZ BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU UN VIDĪ

Auditu veikšana palīdz nodrošināt fitosanitāro sistēmu un procedūru efektivitāti, tādējādi samazinot kaitīgo organismu risku. Tas aizsargā augu veselību, kas savukārt samazina negatīvo ietekmi uz vidi un labvēlīgi ietekmē bioloģisko daudzveidību.

PRASĪBAS

1. Audita mērķis

Auditā objektīvi jāizvērtē, vai atsevišķa fitosanitārā sistēma vai procedūra atbilst auditējošās NAAO noteiktajām prasībām. Auditam jāsniedz iespēja apzināt rezultātus, tostarp neatbilstības un apsvērumus, attiecībā uz auditējamās fitosanitārās sistēmas vai procedūras efektivitāti.

NAAO var veikt auditus, lai pārbaudītu atbilstību:

- pašas NAAO sistēmām un procedūrām;
- to institūciju sistēmām un procedūrām, kuras pilnvarojusi NAAO, tostarp institūcijām, kuras ir pilnvarotas veikt auditus NAAO vārdā;
- eksportētājvalsts NAAO sistēmām un procedūrām atbilstoši prasībām, kas noteiktas FPSS Nr. 20 (*Fitosanitārās importa reglamentācijas sistēmas vadlīnijas [Guidelines for a phytosanitary import regulatory system]*).

Institūcija, kuru NAAO pilnvarojusi veikt auditus tās vārdā, var veikt auditus, lai pārbaudītu to institūciju sistēmas un procedūras, kuras NAAO pilnvarojusi veikt fitosanitārās darbības.

2. Auditu veidi

Galvenie auditu veidi ir sistēmu auditi un mērķēti auditi.

Sistēmas audits ir fitosanitārās sistēmas vai procedūras visaptveroša pārskatīšana (izvērtēšana), lai novērtētu tās efektivitāti un atbilstību auditējošās NAAO prasībām. To veic, lai noteiktu, vai sistēma vai procedūra sasniedz tās mērķus un vai auditējamajam ir pietiekamas spējas ieviest noteiktu sistēmu vai procedūru. Kopumā sistēmas auditu var veikt pirms atļaujas piešķiršanas institūcijai vai jaunam procesam vai vajadzības gadījumā. Sistēmas audita darbības joma var

aptvert visu sistēmu no ražošanas līdz eksportam vai konkrētas institūcijas sistēmu.

Mērķēts audits ir fitosanitārās sistēmas vai procedūras konkrētu elementu pārskatīšana (izvērtēšana), lai novērtētu to efektivitāti un atbilstību auditējošās NAAO prasībām. To veic, lai noteiktu, vai sistēma vai procedūra tiek pareizi ieviesta un uzturēta. Mērķētu auditu var veikt periodiski, regulāri vai izlases veidā, vai noteiktu apstākļu dēļ.

3. Apstākļi, kas var būt par iemeslu auditam

Turpmāk minēti tādu apstākļu piemēri, kas var būt par iemeslu auditam:

- apstākļu izmaiņas (piemēram, ražošanas metodes, kaitīgo organismu statuss, fitosanitārās prasības ieviešanai, objekta vadības sistēmas vai darbības);
- jauna importa procedūra;
- jauna eksporta programma;
- importētājvalsts NAAO paziņojums par pārkāpumu (piemēram, reglamentēta kaitīgā organisma atklāšana importētā sūtījumā);
- atklāta neatbilstība, kas var apdraudēt fitosanitāro sistēmu;
- korektīvo darbību ieviešana neatbilstības novēršanai;
- jauni pieprasījumi dalībai fitosanitārajā sistēmā;
- kārtējā audita plānošana, lai pārbaudītu auditējošās NAAO prasību izpildi.

4. Funkcijas un pienākumi

4.1. Funkcijas

Auditā iesaistītas divas puses: auditors un auditējamais. Auditors var būt vai nu NAAO, vai tās pilnvarota institūcija. Auditējamais var būt NAAO, kas auditē sevi, eksportētājvalsts NAAO, kuru auditē importētājvalsts NAAO, institūcija, ko NAAO pilnvarojusi veikt fitosanitārās darbības, vai jebkurš cits auditējamās fitosanitārās sistēmas dalībnieks. Turpmākajās iedaļās aprakstīti katras puses pienākumi. Šajā standartā gan termins “auditors”, gan “auditējamais” var attiekties uz atsevišķu personu vai personu grupu, kas pārstāv institūciju.

4.2. NAAO pienākumi, veicot auditu savā teritorijā

Attiecībā uz auditiem savā teritorijā auditējošajām NAAO:

- jāizstrādā audita tvērums un prasības audita procesam;
- jānodrošina, ka ir izveidots atbilstīgs tiesiskais un tehniskais tvērums, ja tiek pieņemts lēmums pilnvarot institūcijas, kas veic auditus tās vārdā, un nolūkā pēc tam uzraudzīt to darbību;
- jāizstrādā ārkārtas rīcības plāni auditu nepārtrauktībai gadījumā, ja pilnvarota institūcija vairs nespēj veikt audita darbības;
- jānosaka izmaksas un jānodrošina, ka tiek piemērota atbilstoša finanšu sadale šo izmaksu segšanai;
- ja tiek konstatētas neatbilstības, jānodrošina, ka auditējamais identificē un īsteno korektīvās darbības, lai novērstu šīs neatbilstības noteiktajā termiņā, un
- jāveic nepieciešamās darbības, kas var ietvert institūcijas pilnvaru atsaukšanu vai līdzdalības fitosanitārajā sistēmā apturēšanu, ja ir konstatēta kritiska neatbilstība vai ja konstatētās neatbilstības nav pietiekami novērstas.

4.3. NAAO pienākumi, veicot auditu eksportētājvalstī

Importētājvalsts NAAO, kas veic auditus eksportētājvalsts teritorijā, ir:

- jāizstrādā audita tvērums un prasības audita procesam;
- jāvienojas ar eksportētājvalsts NAAO par to, kā tiks veikts audits, tostarp par pasākumiem attiecībā uz tādiem aspektiem kā audita finansiālās izmaksas un institūcijas, kas ir pilnvarotas veikt auditu, un
- ja tiek konstatētas neatbilstības, jāvienojas ar eksportētājvalsts NAAO par to, kādas korektīvās darbības ir nepieciešamas un kādā termiņā tās ir jāveic.

4.4. Auditora pienākumi

Turpmāk minēti auditora vispārīgie pienākumi, kas jāpiemēro neatkarīgi no tā, vai auditors ir NAAO vai pilnvarota institūcija. Auditoram:

- jāizstrādā, jāīsteno un jāuztur audita programma atbilstoši auditējošās NAAO noteiktajam tvērumam;
- jānosaka katra audita mērķis, darbības joma un uzdevumi;
- jānosaka izmantojamie audita kritēriji;
- jāsaprot auditiem un tie jāveic, izmantojot saskaņotos kritērijus;
- jāsaprot un jāpabeidz audita ziņojumi un laikus jāiesniedz tie auditējamajam vai gan auditējamajam, gan auditējošajai NAAO, ja auditors ir pilnvarota institūcija;
- jānodrošina pietiekami cilvēkresursi ar nepieciešamo stāžu un kompetenci auditu veikšanai;
- jānovērš jebkādi interešu konflikti un jāpasargā neietekmējamība un neatkarība no auditējamajām institūcijām;
- jānodrošina iespēja auditējamajam atbildēt uz ziņojuma rezultātiem (piemēram, piekrist vai nepiekrist rezultātiem) pirms tā pabeigšanas un publicēšanas, un
- jāpasargā audita laikā iegūtās informācijas konfidencialitāte (skat. 8. iedaļu).

4.4.1. Atsevišķi pienākumi institūcijām, kas ir pilnvarotas veikt auditu

Papildus auditora vispārīgajiem pienākumiem, kas noteikti 4.4. iedaļas sākumā, un pienākumiem, kas noteikti FPSS Nr. 45 (*Prasības nacionālajām augu aizsardzības organizācijām, ja tās pilnvaro institūcijas veikt fitosanitārās darbības [Requirements for national plant protection organizations if authorizing entities to perform phytosanitary actions]*), pilnvarotajām institūcijām, kas veic auditu NAAO vārdā:

- jāveic auditi, par ko tās vienojušās ar pilnvarojošo NAAO, un
- jāpaziņo pilnvarojošajai NAAO par visām neatbilstībām, kā noteikts 12. iedaļā.

4.5. Auditējamā pienākumi

Auditējamajam ir:

- jāsadarbojas ar auditoru un jāizpilda audita prasības;
- jānodrošina piekļuve informācijai, objektiem, dokumentācijai un personālam, kas nepieciešams veicamajam auditam;
- auditējamā valstī un attiecīgā gadījumā jāsekmē loģistika, kas saistīta ar auditora vizītēm;
- jāizstrādā un jāsniedz rīcības plāns saskaņā ar audita rezultātiem un
- jāizstrādā un jāīsteno korektīvās darbības, lai novērstu neatbilstības noteiktajā termiņā, ja neatbilstības ir konstatētas.

5. Auditoru atlase

Auditori jāizraugās, pamatojoties uz viņu zināšanām, profesionālo kvalifikāciju un pieredzi saistībā ar fitosanitāro sistēmu vai procedūru, ko viņi auditē, audita metodiku un objektīvu pierādījumu vākšanu.

Ja nepieciešama papildu tehniskā pieredze, attiecīgais tehniskais eksperts var būt daļa no audita komandas vai var palīdzēt auditējamajam.

Lai izpildītu neietekmējamības prasības (skat. 7. iedaļu), atlases procesā jāņem vērā arī jebkādi interešu konflikti starp auditoru un auditējamo.

6. Auditā biežums

Audita programmas veidošanas laikā auditējošai NAAO jānosaka auditā biežums un attiecīgos gadījumos tas jāpārskata (jāizvērtē). Auditā biežumu var ietekmēt:

- apstākļi, kas var būt par iemeslu auditam (skat. 3. iedaļu);
- sezonālitate attiecībā uz fitosanitārajām darbībām;
- kaitīgo organismu risks, kas saistīts ar attiecīgiem kaitīgiem organismiem vai ieviešanās ceļiem;
- auditējamā atbilstības vēsture;
- tas, vai ir ieviesta noteikta, dokumentēta procedūra, par kuru ir pierādīts, ka tā samazina kaitīgo organismu risku.

7. Interešu konflikti

Auditējošajai NAAO ir jāizstrādā vadlīnijas un jānosaka iespējamie interešu konflikti saistībā ar auditiem. Lai nodrošinātu audita godīgumu, auditoram jābūt objektīvam. Attiecībā uz katru auditu auditors konstatē iespējamus, šķietamus vai faktiskos interešu konfliktus saistībā ar auditu. Gan auditoram, gan auditējamajam jāapliecina un jāpiekrīt, ka nepastāv ar auditu saistīti interešu konflikti.

8. Konfidencialitāte

Pusēm jāvienojas un jānodrošina atbilstošs konfidencialitātes līmenis, tostarp privātas un komerciāli svarīgas informācijas konfidencialitāte, lai nodrošinātu audita godīgumu. Auditējošajai NAAO attiecīgā gadījumā jāizstrādā vadlīnijas.

Pirms audita uzsākšanas pusēm jāapspiež paredzētā un iespējamā audita veikšanas laikā iegūto datu, tostarp ziņojuma, izpaušana.

9. Finanšu sadale

Pusēm jāapspiež un jāaskaņo finanšu sadale pirms audita uzsākšanas (skat. arī 4.2. un 4.3. iedaļu).

10. Strīdu izšķiršana

Strīdu izšķiršanas process jāizveido un jāaskaņo pirms auditu veikšanas kā daļa no audita tvēruma.

Ja puses nepiekrīt, ka ir ievērota paredzētā metodika vai ka audita rezultāti vai secinājumi ir izstrādāti atbilstoši, audita veikšanas laikā tām savstarpēji jākonsultējas.

Ja pēc konsultēšanās strīds joprojām nav atrisināts, strīdā iesaistītajām pusēm jāsteno saskaņotais strīdu izšķiršanas process.

11. Audita procesa posmi

Audita metodika var atšķirties atkarībā no audita mērķa, darbības jomas un uzdevumiem. Tā var ietvert dokumentu pārskatīšanu (izvērtēšanu), intervijas, sanāksmes, objektu apmeklējumus vai to kombināciju. Turpmākajās iedaļās aprakstīti audita procesa posmi.

11.1. Audita plānošana

Audita plānošanā jāiekļauj šādi elementi:

- audita mērķa, darbības jomas (visa sistēma vai atsevišķi sistēmas elementi), procesa un uzdevumu noteikšana un vienošanās par tiem;
- izmantojamo audita kritēriju noteikšana;
- auditora un auditējamā noteikšana un
- attiecīgā gadījumā kā alternatīva auditam uz vietas jāapsver pašreizējās ekvivalentās audita sistēmas vai citas sistēmas, ko izstrādājušas NAAO vai nozares pārstāvji.

11.1.1. Audita plānošana

Auditējošajai NAAO vai pilnvarotajai institūcijai, kas veic auditu, iepriekš jāplāno auditi (t. i. auditējamajam jāpaziņo audita veikšanas un novērtēšanas fāzes datums un laiks (skat. 11.3.2. iedaļu)). NAAO vai pilnvarota institūcija noteiktu apstākļu dēļ var ieplānot neperiodiskus auditus (skat. 3. iedaļu). Dažās situācijās (piemēram, kritisku neatbilstību gadījumā) auditi var būt neplānoti.

11.2. Sagatavošanās auditam

Lai sagatavotos auditam, auditoram:

- jāapkopo un jāpārskata (jāizvērtē) būtiska informācija, piemēram, rokasgrāmatas, procedūras, darba plāni, paziņojumi par pārkāpumiem, dokumentācija, pirmsaudita aptauja, attiecīgie standarti, nolīgumi, iepriekšējie audita ziņojumi un, ja pieejami, ziņojumi par korektīvajām darbībām, kas veiktas nolūkā novērst neatbilstības;
- jā sagatavo auditam nepieciešamais, piemēram, pārbaudes lapas, atsauces materiāli, aprīkojums un saraksts ar iespējamiem jautājumiem;
- jā sazinās ar dalībniekiem (kas var ietvert arī auditējamā informēšanu) un jā apstiprina to pieejamība, jā pabeidz loģistikas pasākumi un attiecīgā gadījumā jā vienojas par valodu, kurā audits tiks veikts;
- jā lūdz auditējamajam nodrošināt, lai audita veikšanas laikā būtu pieejams personāls un attiecīgā dokumentācija, un
- jā apstiprina dalībnieku, piemēram, katras puses galveno kontaktpersonu, galvenā auditora, audita grupas locekļu un attiecīgā gadījumā tehnisko ekspertu funkcijas un pienākumi audita veikšanas laikā.

11.3. Audita veikšana

Audita veikšana ietver trīs posmus. Katrā posmā veicamās darbības var atšķirties atkarībā no audita veida un darbības jomas. Turpmāk norādīti šie trīs posmi, kā arī iekļauti to darbību piemēri.

11.3.1. Uzsākšana

Auditora darbības var ietvert:

- audita mērķa, darbības jomas un uzdevumu apstiprināšanu un audita kritēriju apstiprināšanu;
- audita dalībnieku iepazīstināšanu un nepieciešamā personāla pieejamības apstiprināšanu;
- iepriekšējo audita ziņojumu apspriešanu, tostarp korektīvo darbību īstenošanu (attiecīgā gadījumā);
- audita veikšanas un novērtēšanas fāzē izmantojamās metodikas pārskatīšanu (izvērtēšanu);
- apstiprinājumu par to, vai iesniegtā dokumentācija ir aktuāla;
- audita procesa un termiņa apstiprināšanu;
- dalībnieku informēšanu par konfidencialitātes un datu aizsardzības tiesiskajām prasībām.

11.3.2. Izpilde un novērtēšana

Auditora darbības var ietvert:

- attiecīgā personāla intervēšanu, ja nepieciešams, un vajadzības gadījumā skaidrojuma lūgšanu;
- dokumentēto procesu novērtēšanu;
- procedūru dokumentācijas (piemēram, tehniskās un saimnieciskās dokumentācijas, pārbaudžu dokumentācijas, apstrādes protokolu, korektīvo darbību žurnāla) novērtēšanu;
- pārbaudi par to, vai objekti, darba instrumenti, iekārtas un aprīkojums atbilst attiecīgajām prasībām un auditējošās NAAO prasībām;
- procesu novērošanu, lai novērtētu atbilstību saskaņotajām procedūrām un atzīmētu aspektus,

-
- kas var apdraudēt auditējamo fitosanitāro sistēmu vai procedūru;
 - izpētīt, vai ar auditējamo fitosanitāro sistēmu vai procedūrām tiek sasniegti paredzētie fitosanitārie mērķi;
 - audita rezultātu apspriešanu audita grupā, lai panāktu vienprātību;
 - auditējamā identificēšanu un informēšanu par audita laikā iegūtajiem rezultātiem un, ja auditors ir pilnvarota institūcija, atbildīgo NAAO informēšanu saskaņotajā termiņā par jebkādam neatbilstībām.

11.3.3. Pabeigšana un ziņošana

Auditora un auditējamā darbības var ietvert:

- rezultātu, konstatēto neatbilstību un provizorisko secinājumu apspriešanu;
- papildu skaidrojumu vai atgriezeniskās saites pieprasīšanu vai sniegšanu;
- audita ziņojuma sagatavošanu, ko veic auditors, un auditējamā viedokļa sniegšanu par ziņojuma saturu, abām pusēm apspriežot korektīvo darbību īstenošanas termiņus, ja ir konstatētas neatbilstības, un strīdu gadījumā mēģinot tos atrisināt (skat. 10. iedaļu);
- turpmāko pasākumu pārskatīšanu (izvērtēšanu) un vienošanos par audita gala ziņojuma iesniegšanas termiņu.

Audita ziņojums ir jāsagatavo vienmēr, un tajā jāietver audita mērķis, darbības joma, uzdevumi un rezultāti (atbilstības, neatbilstības un, ja konstatēts, apsvērumi). Ziņojumā jāiekļauj arī secinājumi, pamatojoties uz rezultātu analīzi. Ja konstatētas neatbilstības, secinājumos jāiekļauj korektīvo darbību nepieciešamība un auditora novērtējums par auditējamā ierosināto rīcības plānu (tostarp ierosinātajiem termiņiem šo korektīvo darbību īstenošanai). Turklāt audita ziņojumā var sniegt ieteikumus, kā uzlabot auditētās fitosanitārās sistēmas vai procedūras efektivitāti, izcelt labo praksi un sniegt noderīgu atgriezenisko saiti par fitosanitārajiem noteikumiem vai prasībām.

Pirms audita ziņojuma pabeigšanas un tā nodošanas auditējamajam, ir jāapsver papildu informācija (piemēram, komentāri, īstenošanās korektīvās darbības), kas saņemta no auditējamajiem. Paskaidrojumi par visiem strīdiem saistībā ar auditu un tā rezultātiem skaidri jāapraksta ziņojumā.

12. Neatbilstības veidi

Neatbilstības jāreģistrē kopā ar apstiprinošiem pierādījumiem. Neatbilstības var uzskatīt par kritiskām neatbilstībām vai cita veida neatbilstībām.

“Kritiska neatbilstība” ir neatbilstība, kas nekavējoties apdraud auditētās NAAO fitosanitārās sistēmas vai tās elementu integritāti un kas prasa ātru korektīvo darbību noteikšanu un īstenošanu.

“Cita veida neatbilstība” ir neatbilstība, kas tieši vai nekavējoties neapdraud auditētās NAAO fitosanitārās sistēmas vai tās elementu integritāti un ko auditējošā NAAO neuzskata par kritisku neatbilstību. Cita veida neatbilstības gadījumā korektīvās darbības jāveic noteiktā termiņā.

13. Neatbilstības turpmāka pārbaude

Jāveic paveiktā darba kontrole, ja audita ziņojumā konstatēts, ka nepieciešamas korektīvās darbības. Šīs korektīvās darbības jāīsteno ziņojumā noteiktajos termiņos un jāpārbauda to efektivitāte.

Šī lapa ir ar nolūku atstāta neaizpildīta.

IPPC

Starptautiskā augu aizsardzības konvencija (*IPPC*) ir starptautiska vienošanās par augu veselību, kuras mērķis ir aizsargāt pasaules augu resursus un veicināt drošu tirdzniecību. *IPPC* vīzija paredz, ka visas valstis spēj īstenot saskaņotus pasākumus, lai nepieļautu kaitīgo organismu ievēšanu un izplatīšanos, un samazināt kaitīgo organismu ietekmi uz pārtikas nodrošinājumu, tirdzniecību, ekonomisko izaugsmi un vidi.

Organizācija

- ♦ *IPPC* ir vairāk nekā 180 līgumslēdzējpusēs.
- ♦ Katrai līgumslēdzējpusēi ir sava nacionālā augu aizsardzības organizācija (NAAO) un oficiāla *IPPC* kontaktpersona.
- ♦ Lai koordinētu NAAO dažādos pasaules reģionos, izveidotas 10 reģionālās augu aizsardzības organizācijas (RAAO).
- ♦ *IPPC* sekretariāts sadarbojas ar attiecīgajām starptautiskajām organizācijām, lai palīdzētu uzlabot reģionu un valstu kapacitāti.
- ♦ ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācija (*FAO*) nodrošina sekretariāta pakalpojumus.

Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas sekretariāts

ippc@fao.org | www.ippc.int

Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācija
Roma, Itālija